

DOSJE DANA

Posljednja večera Valentina Inzka

KOLIKO JUDA



Neko iz publike poluglasno upita: “Ko je Juda?”, ali je umjesto odgovora na i

Visoki predstavnik međunarodne zajednice u Bosni i Hercegovini donio je odluku da produži mandat stranim sudijama i tužiteljima, ali samo u odjelima za ratne zločine Suda i Tužilaštva BiH. Radujte se, kriminalci: iz Odjela za organizirani kriminal napokon su otjerani međunarodni tužitelji, baš kao što je njihov najozbiljniji klijent Milorad Dodik i želio

Piše: **Eldin Hadžović**

Sala za konferencije OHR-a bila je premala da primi sve predstavnike medijskih kuća, među kojima je bilo i novinara, koji su došli da diktafonima i kamerama zabilježe historijsku, “najtežu u životu”, odluku Valentina Inzka.

U donošenju najteže životne odluke – progona međunarodnih sudija i tužilaca iz Odjela za organizirani kriminal Tužilaštva BiH – Inzku su pomogli namršteni ambasadori

Upravnog odbora Vijeća za implementaciju mira (PIC), a visoki predstavnik je svoje uobičajeno očijukanje s novinarima iz prvog reda iskoristio da najavi “dvanaest apostola”, tj. sebe i članove Vijeća.

Neko iz publike poluglasno upita: “Ko je Juda?”, ali je umjesto odgovora na iznimno duhovitu dosjetku Inzko ponudio dosta kiseo osmijeh.

Da nije suštine Inzkove odluke, koja je čak deset dana prije donošenja nezvanično “procurila”, bila bi to još jedna u nizu dosadnih konferencija, na kojima dugi monolozi izazivaju još duža lica u publici. S te strane je kolegi-

ca koja sjedi do mene u pravu: “Šta ćemo mi ovdje, zašto nam jednostavno ne pošalju saopćenje?”

Majkići

Visoki predstavnik je preko koljena prelomio odluku kojoj se mjesecima, sistematski i uz punu podršku Vijeća za implementaciju mira, Predsjedništva EU i predsjednika Haškog tribunala – protivio. Dakle, strane sudije i tužiocu ostaju u Odjelu za ratne zločine Suda BiH, a napuštaju odjel koji najviše boli Inzkove “domaće partnere” – od Dragana Čovića, preko Edhema Bičakčića i Fahrudina Radončića,

JUDA?



to odgovora na iznimno duhovitu dosjetku Inzko ponudio dosta kiseo osmijeh

pa sve do neprikosnovenog *bossa* Milorada Dodika.

Dodik nije, naravno, bio u sali za konferencije, ali je su njegovi glasnogovornici. Gvozden Šarac, bivši novinar BHRT-a, a danas RTRS-a, žestoko je bio nezadovoljan odlukom – kako da se produži mandat strancima u Odjelu za ratne zločine Suda BiH, baš kad je tužilac David Schwendiman “zbog nedostatka dokaza” obustavio istrage u slučajevima Tuzlanske kolone i Bradine? Pitanje definitivno na mjestu. A i Gvozden Šarac je najbolje upućen u obustave istraga – sjetit ćemo se da se i sam našao u sličnoj situaciji, kad je Okružno tužilaštvo Istočnog Sarajeva svojevremeno obustavilo istragu protiv njega zbog nedostatka dokaza. Šarac je bio osumnjičen za ratne zločine protiv civilnog stanovništva, počinjene u logoru Kula, u kojem je bio stražar. No, nije poznato je li se i u tom slučaju tako gorljivo žalio na “obustavljanje istrage”...

Što se tiče SRNA-e, koja opslužuje sve medije u Do-

dikovom ejaletu, Valentin Inzko je nametnuo odluku, “uprkos oštrom protivljenju Republike Srpske i srpskog naroda u BiH”. Što se visokog predstavnika tiče, takva je odluka utemeljena u tvrdnjama da bi odlazak stranih sudija i tužilaca iz BiH u predmetima ratnih zločina u BiH ugrozio strategiju zatvaranja Haškog tribunala, “što bi imalo za

PRINCIPIJELNOST JE VRLINA Visoki predstavnik je preko koljena prelomio odluku kojoj se mjesecima, sistematski i uz punu podršku Vijeća za implementaciju mira, Predsjedništva EU i predsjednika Haškog tribunala – protivio

posljedicu ponovna svjedočenja žrtava rata”. A, prije “nego se SNSD dosjeti”, Inzko je objasnio: “To ne znači da domaće institucije ne moraju da planiraju budžete i izlaznu strategiju za strane sudije i tužioce u pravosudnim institucijama, što je neophodno da bi se obezbijedila postepena tranzicija međunarodnog prisustva u pravosudnim institucijama.” Dakle, ne žestite se *vasići, radmanovići, živkovići* i ostali *majkići*: još nije gotovo, još ima nade za protjerivanje stranaca i iz Odjela za ratne zločine! Jer, kaže apostol Inzko, “rješavanje pitanja predmeta ratnih zločina u BiH od ključnog je značaja za pomirenje”.

U svrhu “pomirenja”, najbolje će biti da se dosad započete istrage o stotinama miliona pronevjerenih maraka obustave, dok će stranim tužiocima biti ukazana iznimna čast da u svojstvu savjetnika gledaju urušavanje vlastitih ruku djela. No, Inzko tvrdi da ostatak stranih sudija i tužilaca u Odjeljenju za organizirani kriminal i privredni kri-

minal Suda BiH i Tužilaštva BiH u kapacitetu savjetnika ne znači da će ijedan predmet biti "zaustavljen i odložen u ladicu". "A, domaće institucije mogu raditi taj posao uspješno", ipak smatra Inzko, ilustrirajući to super uspješnim slučajem nepravomoćne presude Muhamedu Aliju Gašiju. Čiji burazer Aziz se izvukao s minornom kaznom i bez kvalifikacije pripadnika zločinačkoj organizaciji. Isto tako, pitanje je da li bi se, da nije bilo objavljivanja monstruoznih Gašijevih telefonskih razgovora u magazinu *60 minuta*, slučaj "Muhamed Ali Gaši" završio kao slučaj "Ismet Bajramović Čelo", koji je također u prvostupnjaškom postupku drastično kažnjen, da bi u žalbenom bio potpuno oslobođen... No, to su spekulacije, da sad ne davimo sa sitnicama da je Muhameda Alija Gašija procesuiralo Tužilaštvo Kantona Sarajevo, a ne BiH.

Odluka i posljedice

I sam svjestan težine svoje odluke, kao i njenih posljedica, Inzko je samo mogao saslušati ambasadore SAD-a, Švedske i Velike Britanije kako pružaju nedvosmisleni podršku Upravnog odbora PIC-a odlukama visokog predstavnika, sve se zaklinjući u pravosudnu reformu u BiH. Koja je, dopustite nam malo cinizma – opća i sveobuhvatna. No, bilo je iznimno bitno šta će reći ruski ambasador Aleksandar Bocan-Harčenko, koji se s dubokim bolom pomirio sa činjenicom da bar ratni zločini neće biti prepušteni domaćem pravosuđu: "Smatramo da korištenje bonskih



STRANI DUŽNOSNICI PRIJE DONOŠENJA ODLUKE

Bačene su godine truda

Rad međunarodnih sudija i tužilaca odnosi se na samo dvije oblasti, ratne zločine i organizirani kriminal. Njihov mandat ističe krajem 2009. i pitanje je šta će biti potrebno uraditi ako njihov rad u BiH bude završen na kraju iduće godine. Po mom mišljenju, produženje mandata bi bilo korisno da bi bila osigurana nezavisnost. Oni su sad usred važnih istraga, a ne možete započeti važne istrage ili suđenja i prekinuti ih. To je onda nezavršena misija. **(Ferdinand Kopp, šef Odjela za pravosuđe i unutrašnje poslove u Delegaciji EK u BiH; *Nezavisne novine*, 31. 10. 2008.)**

* * * *

Uspostava vladavine prava se nalazi u fokusu međunarodne zajednice tokom poslijeratnog angažmana u BiH. Uključivanje međunarodnih sudija i tužitelja u Sud BiH, koji sjede u posebnim odjeljenjima za ratne zločine i organizirani kriminal, ključni je dio ovih napora. Ovi



Christian Schwarz-Schilling

profesionalci su potrebni kako bi se dopunio rad Haškog tribunala, kao i domaća borba protiv organiziranog kriminala i korupcije. Ukoliko međunarodne sudije i tužitelji ne budu nastavili svoj mandat nakon 14. decembra, veliki broj slučajeva koji su u toku, bit će vraćeni na početak. Godine truda na osiguravanju pravde bit će uzaludne. Neproduženje mandata neće samo utjecati na slučajeve koji su u toku, nego i na održivost Suda i Tužilaštva BiH. To je, izgleda, i stvarni cilj dijela političara iz BiH, koji su objekt istrage i potencijalnih optužbi pred Sudom. **(Iz pisma OHR-u i ambasadorima država Vijeća za implementaciju mira, koje su potpisali: bivši šef OHR-a Christian Schwarz-Schilling, evropski političari iz Stranke zelenih Marieluise Beck, Franziska Brantner, Cem Özdemir, liberali Jelko Kacin i Diana Wallis, Kurt Bassuener (Vijeće za političku demokratizaciju), predsjednica Helsinškog odbora za ljudska prava u Srbiji Sonja Biserko, Ljiljeta Goranci Brkić (Nansen Dialogue Center), Mirela Grünther-Đečević (Heinrich Böll fondacija Sarajevo), Biljana Kovačević-Vučo (YUCOM, Beograd), Zoran Pusić (Građanski komitet za ljudska prava iz Zagreba), Peter Julian Walsh (Irska akcija za BiH), Bodo Weber, Annika Björkdahl, Tanya L. Domi, Kelly M. Greenhill, Mark Palmer, bivši američki ambasador u Mađarskoj, profesor Jon Western...; 11. 12. 2009.)**

* * * *

Pitanja borbe protiv korupcije su takva da se podrazumijeva da se njima bave tijela u kojima su međunarodne sudije i tužitelji u BiH. Njihov dobar rad je nastavljen. Povremeno, kao i u drugim pitanjima, javljaju se tehnički i logistički problemi, ali suštinski, taj



Vefahan Ocak

rad je dobar. On za cilj ima smanjenje, minimiziranje i, po mogućnosti, eliminiranje korupcije u državi. **(Vefahan Ocak, ambasador Republike Turske u BiH; *Oslobođenje*, 13. 11. 2009.)**

* * * *

Vrlo je teško biti sudija bilo gdje, ali biti sudija u BiH je vrlo hrabar zadatak. Po mišljenju domaćih sudija prerano je za odlazak stranaca iz bh. pravosuđa. Razlog tomu je da postoji veliki broj predmeta, stranci su u sudskim vijećima, i ukoliko jedan sudija nedostaje u Vijeću, taj predmet se mora početi ispočetka. U nekim slučajevima ovi predmeti koštaju jako puno, nekad čak i do milion KM, i sad treba započeti procese ispočetka. **(Margaret McKeown, sutkinja Apelacionog suda SAD-a; *Oslobođenje*, 14. 11. 2009.)**

* * * *

Strane sudije i tužioci su neophodni jer domaći organi



Raffi Gregorian



FOTO: DŽENANI KRIJEŠTORAC

GAŠI ZA PRIMJER “A, domaće institucije mogu raditi taj posao uspješno”, ipak smatra Inzko, ilustrirajući to super uspješnim slučajem nepravomoćne presude Muhamedu Aliju Gašiju. Čiji burazer Aziz se izvukao s minornom kaznom i bez kvalifikacije pripadnika zločinačkoj organizaciji. Isto tako, pitanje je da li bi se, da nije bilo objavljivanja monstruoznih Gašijevih telefonskih razgovora, slučaj “Muhamed Ali Gaši” završio kao slučaj “Ismet Bajramović Čelo”, koji je također u prvostupanjskom postupku drastično kažnjen, da bi u žalbenom bio potpuno oslobođen... No, to su spekulacije, da sad ne davimo sa sitnicama da je Muhameda Alija Gašija procesuiralo Tužilaštvo Kantona Sarajevo, a ne BiH

ovlasti nije najsretnije rješenje, ali Ruska Federacija, kada je riječ o ratnim zločinima, pravi izuzetak i stoji iza odluka visokog predstavnika. Zagovarao sam produžetak mandata stranih sudija i tužilaca u Odjeljenju za ratne zločine na period od godinu dana. Međutim, drugi ambasadori su smatrali da je neophodan period od tri godine, te je odlučeno na taj način.”

Da bi i vuk bio sit i sve bosanske ovce na broju, pobrinuo se šef Delegacije Evropske komisije u BiH Dimitris Kurkulas, koji nas je izvjestio da će EU iduće godine u snaženje kapaciteta pravosuđa u BiH uložiti 14 miliona eura, “od čega će četiri miliona biti na jačanje kapaciteta sudija i tužilaca u smislu borbe protiv korupcije i privrednog kriminala, dva miliona tehničke pomoći za provode-

nje antikorupcijske strategije i osam miliona za obuku policajaca na državnom i entitetskom nivou”.

E, onda ništa. Nije nam preostalo drugo nego da čestitamo Valentinu Inzku i svim članovima UO-a Vijeća na hrabroj i nadasve principijelnoj odluci. Onoj istoj protiv koje su bili maltene do zadnjeg dana. I da efikasnost domaćeg pravosuđa ilustriramo svježim primjerom: prošle je sedmice Osnovni sud u Foči oslobodio Milorada Dodika krivične odgovornosti za uvredu, iako je u javnom nastupu načelnika Foče Zdravka Krsmanovića nazvao bilmezom i još sijasetom sličnih pogrd. Retoričko pitanje, na koje Inzko i ne treba odgovarati, glasi: ako jedan sudija nije smogao snage da sankcionira dokumentiranu Dodikovu klevetu, kako će tek sankcionirati kriminal težak 150 miliona maraka? ■

vlasti nisu uradili ništa kako bi izvršili pripreme da ih zamijene domaće sudije. Kapacitet Suda i Tužilaštva BiH bi znatno opao ako bi oni otišli krajem godine. Iza ovakve odluke ne stoje finansijski razlozi jer se strane sudije i tužioci plaćaju iz međunarodnih donacija i nisu na teretu poreznih obveznika u BiH. U tom kontekstu troškovi prevođenja, kako je navelo Vijeće ministara, nisu pravi razlog za odluku jer se i to pokriva iz međunarodnih donacija. (Raffi Gregorian, prvi zamjenik visokog predstavnika; FTV, 29. 7. 2009.)

* * * *



Joachim Schmidt

Kada se međunarodna zajednica odlučila da pošalje strane sudije i tužioce, imala je nadu da bi BiH poslije isteka njihovog mandata sama mogla da preuzme tu ulogu, a ta očekivanja nisu ispunjena, domaće institucije još nisu odredile sredstva i osoblje da bi opet preuzeli posao u svoje ruke od međunarodnih sudija i tužilaca. Međutim, diskusija se najviše nastavlja na političkom nivou, a ne između eksperata, gdje bi bila najstručnije vođena.

(Joachim Schmidt, ambasador Njemačke u BiH; SRNA, 12. 12. 2009.)

* * * *

Međunarodne sudije i tužioci u pravosudnim institucijama BiH još uvijek su potrebni.

(Patrick Robinson, predsjednik Međunarodnog krivičnog suda za bivšu Jugoslaviju; 15. 6. 2009.)

* * * *

Pošto u BiH postoji dosta ljudi koji sebe smatraju nedodirljivim ili iznad pravnog sistema, mislim da je dalje ostajanje stranih sudija i tužilaca i uporan rad jedan od garanta da BiH postane pravna država i da se neke stvari o kojima ljudi javno pričaju i govore, koje svi znaju, i procesuiraju kroz organe bosanske države. (Jelko Kacin, član Evropskog parlamenta iz Slovenije; Svezijesti.ba, 13. 10. 2009.)

* * * *



Serge Brammertz

Neproduženje mandata međunarodnim sudijama i tužiteljima moglo bi ugroziti aktualne sudske procese i istrage o ratnim zločinima. To bi imalo ozbiljne posljedice na rad Tribunala i neophodna je momentalna akcija.

(Serge Brammertz, glavni tužitelj Haškog tribunala; FENA, 4. 12. 2009.)

* * * *

SAD podržava produženje mandata stranim tužiocima i sudijama u Tužilaštvu i Sudu BiH, a njihov dosadašnji utjecaj je koristan.

(Stuart Jones, zamjenik pomoćnika državnog sekretara SAD-a; 3. 9. 2009.)

* * * *

Upravni odbor Vijeća za provedbu mira apelirao je na Vijeće ministara BiH da usvoji amandmane na Zakon o Sudu BiH i Zakon o Tužiteljstvu BiH. (Komunike

Upravnog odbora PIC-a; 30. 6. 2009.)

* * * *

Bez četiri domaća tužioca kao zamjene za četiri međunarodna tužioca koji će napustiti Posebno odjeljenje, rad tog odjeljenja će se usporiti, a dinamika s kojom MUP RS-a očigledno nije zadovoljan će postati sve sporija, i biće sve manje sredstava na koje će srpske žrtve moći računati da će se utrošiti na predmete koji se tiču njih. (David Schwendiman, bivši rukovodilac Posebnog odjeljenja za ratne zločine Tužilaštva BiH; Glas Srpske, 3. 8. 2009.)

* * * *

Međunarodni tužitelji su proveli mjesec, a u pojedinim predmetima i godine istražujući i mnogi predmeti su ili u fazi suđenja ili se pripremaju za suđenje. Riječ je o vrlo složenim predmetima u kojima bi dokumentacija mogla napuniti sobu srednje veličine. Tužitelji koji rade na takvim predmetima ne mogu lako biti zamijenjeni, naročito u najosjetljivijim predmetima. Zar treba povjerovati da domaći tužitelji mogu izaći nakraj s velikim brojem predmeta, s više od 50 predmeta na svakog od njih, kada je u prosjeku potrebno šest mjeseci do godinu, pa i više, da se u jednom predmetu provede istraga, još jedna godina za suđenje i još jedna godina za žalbeni postupak?

(Drew Engel, dojučerašnji šef Posebnog odjela za organizirani i privredni kriminal i korupciju Tužiteljstva BiH; Oslobođenje, 25. 7. 2009.)